

H A N J O N K E R S

Schadevergoeding?

dan....

ANNEXATIE

UITGAVE: N.V. BOEKDRUKKERIJ „HELMOND” - HELMOND

In opdracht van het
Eindhovensc comité voor annexatie,
„De Nieuwe Eeuw” en „Christofoor”

INLEIDING

Het Nederlandsche Volk staat op den drempel van een moeilijk en kammervol bestaan. Tot voor kort een oase van rust en welvaart, zijn wij thans het meest beproefde, het meest geruïneerde onder de Europeesche landen.

Het is onder deze voor ons zeer bittere omstandigheden, dat wij, de noodzakelijkheid inziend om compensatie te vinden voor ons vernield bestaan, annexatie van Duitsch grondgebied willen bepleiten, op grond van overwegingen welke ons door de huidige positie van den Nederlandsche Staat, ook gezien in Europeesch verband, zijn ingegeven. Het is niet de taak en de opzet van deze brochure diepgaande detailstudie te wijden aan de menigvuldige facetten van het annexatievraagstuk. Zij wil alleen een inleiding zijn tot een ernstig probleem, dat in breeden kring door ons volk overwogen dient te worden. Het is echter mede de wensch van het comité, waarvan de opdracht tot het samenstellen van deze brochure is uitgegaan, dat deze inleiding moge bijdragen tot een levendige gedachtenwisseling in woord en geschrift over dit onderwerp.

Het standpunt van vornoemd Comité is, dat annexatie van Duitsch grondgebied behalve gerechtvaardigd, practisch en reëel ook uit een oogpunt van vergelding de meest toepasselijke wijze van schadevergoeding is.

DE SCHRIJVER.

3412/45 2e 010

SCHEMERING OVER NEDERLAND

Het was Werumeus Buning die ons in zijn boekencyclus „Ik zie, ik zie, wat gij niet ziet” met liefde en bekwaamheid langs de onvolprezen schoonheden van onze steden en landschappen leidde. Hij wees ons op juweelen in de schatkamer van onze natuur, welke wij in onze nonchalance voor het eigene over het hoofd hadden gezien. Een nonchalance die ons thans — in deze sombere stonde voor ons volksbestaan — onbegrijpelijk voorkomt. Buning toonde ons den trotschen boog van ons landschap, en den rijkdom van onze akkers. Hij beschreef de fierheid van onze steden, en in zijn stijl vernamen wij den bruischenden klank van de nijverheid, welke in die steden leefde. Heel de weelde van ons nationaal bestaan ontrolde hij in zijn liefdevolle boeken over den schoonen Nederlandschen grond. Hij plaatste den Nederlandschen mensch temidden van die weldaden, en liet hem daarin vertoeven als iemand die zich bewust is, niet ijdel met zijn talenten te hebben gewoerd. In oogenblikken waarin het geloof in de kracht en de durf van onze prachtige natie dreigde te verflauwen, werkte de herlezing van Bunings zwerftochten als een verkwikkend tonicum.

Thans kan het naslaan van dit document ons alleen maar weemoedig stemmen. Wij weten — al kunnen wij nog pas bij benadering den vollen omvang beseffen van de rampspoed, — waardoor wij zijn bezocht, dat er een sluier is gevallen over al die grootheid, al die welvaart. Er is duisternis en catastrophe gekomen over de Nederlandsche gewesten! Dat wat lang het meest bevoorrechte land van Europa leek, een oase temidden van een ontredderde wereld zonder hoop, is in een barbaarsche nacht van Duitsche tirannie herschapeu in een troosteloos gebied.

Zij die ons de zegeningen uit het Oosten brachten, hebben niet alleen onze spoorwegen, waarover men nog zou kunnen spreken als een militair object, maar alle grondslagen van onze samenleving, zonder uitzondering, heel die prachtige en nauwkeurige apparatuur van onze welvaart systematisch en doelbewust — dikwijls alleen in vlagen van machteloze woede — vernietigd.

Het plan om ons mee te trekken in hun chaos is consequent uitgevoerd. Op geen enkel punt ontpopten de Duitschers zich trouwens als zoo

consequente uitvoerders als op het terrein der destructie. Wat zij hadden voorgenomen te zullen vernietigen, vernietigden zij meedogenloos! Het is hun vloek, daar waar zij niet kunnen zegevieren, onder te gaan met alles, waarop zij de hand kunnen leggen. Wij werden — mede omdat het oorlogsspel voor ons een buitengewoon onfortuinlijk verloop nam — in Europa de groote dupe van dezen waan, van deze misteekende en fatale hartstochten.

Een vergelijking tusschen onzen huidigen toestand en het Rampjaar, dat in onze geschiedenis en in ons volksbewustzijn leeft als een periode van ontbinding op allerlei gebied van nationale kracht — valt sterk uit in het voordeel van het Rampjaar! Thans is niets, letterlijk niets van wat eertijds ons bezit en onze glorie uitmaakte, in zijn oorspronkelijke gestalte gelaten. Wat ons in het Rampjaar overkwam is daarbij vergeleken slechts kinderspel.

Er zijn verliezen die zich niet met het begrip en het voorstellingsvermogen laten meten. Hoe rampzalig lang is reeds de lijst van hen die met hun leven moesten boeten voor de Deutsche wandaden. De ontelbaar velen die onder beulshanden stierven, die als balling, na lange maanden van marteling en pijniging stierven in de weerzinwekkende martelkampen. De ontelbaren die spoorloos zijn verdwenen waarvan men taal noch teeken meer heeft gehoord. Er zijn verliezen die onherstelbaar zijn, zooals de systematische ondermijning van onze volkskracht, door georganiseerde ondervoeding.

Door wegvoering van de bloem van onze weerbare krachten naar gebieden, waar zij, ontworteld uit het eigen bestaan, ten prooi waren aan fatale geestelijke en lichamelijke beproëvingen.

Door ontbinding en vernietiging van de elementen, die representatief waren voor ons volksbewustzijn; dit schraagden met hun invloed en met hun gaven om de ware behoeften van het Nederlandsche Volk met scherp inzicht te peilen.

Door de verlamming van onze cultureele prestaties door middel van een welbewuste en geraffineerde geestesknechting.

Door een dwingelandij die geen enkel terrein van ons geestesleven ongemoeid liet, en ons systematisch beroofde van de schatten, welke het Nederlandsche Volk in eeuwenoude traditie heeft vergaard.

Door openlijke diefstal van kunstwerken, door vernietiging van ons geldstelsel via een met alle gezonde economie spottende zwendel met bankbiljetten. Kortom door terreur en knechting op ieder denkbaar gebied van ons openbaar en individueel leven. Dit alles komt onverminderd op rekening van de Deutsche dwingelandij. En dan zijn er de onmetelijke materiele verliezen. Onze nationale schuld nam met acht milliard gulden toe en het is geenszins overdreven het totaal der schade te taxeeren op 18 milliard gulden. Onze havens, de poorten, waaruit wij

stelling komen van de mogelijkheden die er bestaan om uit de menigvuldige perikelen te geraken welke ons deel zullen zijn.

Het is voor een ieder duidelijk, en wij mogen niet voor de erkenning van deze realiteit terugdeinzen, dat ons volksbestaan in de toekomst niet kan worden voortgezet zooals wij dat vroeger gewend zijn geweest. De verwoestingen welke in ons land door de overweldigers zijn aangericht, strekken zich uit tot de wortels van ons volksbestaan. Onze nationale potentie is een heel stuk naar beneden gehaald. Wat precies de gevolgen zullen zijn van de ontwaarding van onze vermogens, op het oogenblik dat de landen geformeerd zullen worden tot een nieuwe Europeesche samenwerking, valt op dit oogenblik moeilijk te bespiegelen. Dat zij ingrijpend en verstrekkend zullen zijn staat in ieder geval wel buiten kijf.

Tegenover al deze negatieve factoren staat de biologische kracht van ons volk. Het Nederlandsche Volk bezit de grootste vitaliteit van West-Europa en zijn groei-kracht wordt door geen enkel W.-Europeesch land geëvenaard. Het heeft het laagste sterfte- en het hoogste geboortecijfer. In 1942 waren deze cijfers voor Nederland pro mille respectievelijk 9,5 en 21.

Voor Frankrijk waren zij in 1941, 17 en 13. Sedert vele jaren heeft Nederland in procenten de grootste bevolkingstoename. Met uitzondering van België is ons land het dichtst bevolkt. Volgens actueele cijfers zou ons bevolkingscijfer het Belgische tijdens den oorlog hebben ingehaald. Sinds geruimen tijd hebben wij reeds te kampen met een bevolkingsoverschot. Statistische gegevens van onze bevolkingsaanwas, bijgewerkt tot 1942 wijzen uit, dat ons bevolkingsoverschot in de toekomst steeds grooter probleem zal worden. Deskundigen geven voor 1960 een minimale hypothese van 9,5 millioen en een maximale hypothese van 10,6 millioen in 1970. Indië kan vanzelfsprekend om de bijzondere gespecialiseerdheid van de arbeiders, welke in onze Oost worden verlangd, geen groote bevolkingsgroepen absorbeeren. Men heeft gedacht aan Frankrijk voor emigratie, en oud-minister Welter propageerde Argentinië.

Op welke wijze men de emigratie ook aanpakt, zij zal voor Nederland in ieder geval gepaard gaan met verlies aan volkskracht. En het is juist die hoog-geklasseerde volkskracht, welke wij zouden willen behoeden om daarmee straks een positie in Europa te bedingen die overeenkomt met onze biologische en geestelijke kwaliteiten. Vanzelfsprekend is de verhouding tusschen bevolkingsdichtheid en bestaansmogelijkheden nog enorm verslechterd na de zegeningen welke ons uit het Oosten zijn gebracht. Het zal b.v. zeer de vraag zijn, of voor groote bevolkingsgroepen, verspreid over de meest uiteenloopende beroepen, nog wel een bestaan gevonden zal kunnen worden. Immers, het feit dat een negende van ons land met een zevende van zijn landbouwopbrengst werd geïnun-

deerd, beteekent in de eerste plaats weliswaar een ernstige aantasting van de bestaansmiddelen van onzen boerenstand, uiteindelijk zal deze ramp zich ook doen gevoelen in andere bevolkings-groepen. De gespecialiseerdheid van onze samenleving maakt alles op totale wijze van elkaar afhankelijk. En die specialisatie neemt door bevolkingsaanwas gestadig toe.

Onze roep om meer ruimte is derhalve een nationale kreet! En die roep krijgt door de omstandigheden van het oogenblik, nu wij op wreede wijze zeer ingrijpend in onze bestaansmiddelen zijn beknot, nog een bijzonder dringenden klank. Bij onderscheidene gelegenheden is reeds gebleken dat men in het buitenland begrip toont voor de ontzagwekkende problemen, waarvoor het Nederlandsche volk zich bij het einde van den oorlog geplaatst ziet. Het is een feit, dat men daarvan in Engeland menigmaal zelfs een realistischer voorstelling had dan in het aanvankelijk bevrijde deel van Nederland, getuige b.v. de belangwekkende beschouwing welke de „Yorkshire Post” heeft gewijd aan de praktische mogelijkheden om de ondergeloopen Nederlandsche gebieden weer voor de cultuur geschikt te maken. Men krijgt nu en dan den indruk dat het probleem, dat zich thans aan ons opdringt met alle mogelijke afhankelijkheden, te beperkt in ons midden leeft als een onderwerp voor theoretische discussie. Een onderwerp, waarin men tenslotte zelfs na bedachtzaam wikken en wegen, geen concrete gevolgtrekking durft maken omtrent de middelen, welke geboden zijn om ons lot voor de toekomst te verbeteren.

Het is echter noodig, dat dit vraagstuk ten volle in de publieke meening wordt ingevoerd. Tenslotte is het vooral een praktisch vraagstuk, bij de oplossing waarvan het bestaan van ons volk ten engste betrokken is. Het Nederlandsche volk zal de zware lasten van dezen tijd te dragen krijgen. Het heeft recht te weten, waaraan het toe is. Het zal zich daarom in deze materie een eigen meening moeten vormen. Overwogen zal dienen te worden: het onderzoek van een *practisch* plan om ons bevolkingsoverschot een zoodanige plaats te verschaffen, dat het deel zal kunnen hebben aan het herstel van onze gehavende maatschappij, dus om compensatie te verkrijgen voor het land, waarop wij in lange jaren niet meer als van ouds zullen kunnen leven en werken, als gevolg van de Duitsche bezetting.

Mogelijkheden tot „compensatie”

De Duitsche schuld aan ons volk staat vast. Voor alles is het noodzakelijk, in ons volksbewustzijn de herinnering levendig te houden aan den onuitgelokten aanval op ons grondgebied in 1940, waarmee alle aan ons volk misdreven wederrechtelijkheden een aanvang namen, en welke de jure et facto de grootste wederrechtelijkheid was

van alle. Er bestaat een betreurenswaardige neiging om deze vérafgelegen feiten, door de overstelping met andere gebeurtenissen, te vergeten. Ze in ieder geval niet meer te zien met de verontwaardiging en in de beteekenis, waarin wij ze vroeger zagen. Er diende met reden een apparaat, een instituut, of desnoods een tijdschrift in het leven te worden geroepen, wier uitsluitende taak het zou zijn de nuchtere feiten van de Duitsche bezetting in het volk bewust te houden bij wijze van permanent brandende waarschuwing. Er zullen moeilijk lieden gevonden worden, die na alles wat er met het Nederlandsche volk in de afgelopen jaren is gebeurd, in hun beoordeeling van den toestand, uit overdreven scrupuleusheid, uit ingeschapen angstvalligheid, nog de mogelijkheid willen betrekken, dat veel van de aan ons toegebrachte ellende misschien door militaire noodzaak geboden was. Het complex vernielingen, dat zeer evident niet door militaire noodzaak is veroorzaakt is wel zoo ten hemel schreiend groot, dat ieder gezond verstand daarin de genius zal herkennen van een welbewust naziplan. Een plan om zoo veel mogelijk potentie, welke na den val van het nazidom voor machtsvorming in de omliggende landen gebruikt kon worden, te vernietigen. Het tot dusver gebruikelijke systeem om een land voor zijn schuld aan den oorlog en de daaruit voortvloeiende ellende aansprakelijk te stellen was dat van de herstelbetalingen. De lijdensgeschiedenis van de aan Duitschland in den vorigen oorlog opgelegde herstelbetalingen is te algemeen bekend om voor deze wijze van schulddelging nog ooit een serieus pleitbezorger te vinden. Het systeem heeft zijn ontoereikendheid, zijn hoogst ongelukkig en gebrekkig verhaal op den debiteur afdoend bewezen.

Bovendien, met het systeem der herstelbetalingen wordt de afwikkeling van de schulddelging een vraagstuk, waarmee een geheele, misschien wel meerdere generaties zich moeten bezighouden. Als zoodanig wordt de kwestie een latente bron voor nieuwe conflicten, en een aangewezen onderwerp voor de lange baan. Het is overigens een procedure, welke den debiteur als het ware uitnoodigt tot ontduiking. En voorts is wel gebleken, dat dit systeem niet zeer geschikt is om bij te dragen tot de saneering van de economische en financieele betrekkingen der diverse betrokken landen. De na-oorlogsche economie zal uiterst behoedzaam beleid vergen, en ieder storend en onberekenbaar element daarin zal het gevaar van een crisis vergrooten.

Bovendien, wat zal Nederland, dat zwelgt in de waardelooze Duitsche schuldbekentenissen, dat op de Nederlandsche Bank voor de oorlogsjaren het astronomische bedrag van 5.000 millioen markenpapier in ruil voor „geleverde” goederen heeft geboekt, hebben aan nieuwe financieele afspraken, waarvoor minder dan ooit reële garanties aanwezig zijn. Wat zal Nederland hebben aan zulke dubieuze credieten als herstel-

Duitschlands machtspositie bestond volledig bij de gratie van haar zware en middelzware industrie. De snelle bloei van de industrie verhaastte na den vorigen oorlog het proces van Duitschlands wederopstanding. Men kan niet te voorzichtig zijn met de hanteering van Duitschlands industriele potentie. Men mag van Deutsche zijde ook alle mogelijke methodes verwachten om de industrie aan militaire en economische contrôle te onttrekken. Het heroptreden van het magnatenblok Hugenberg c.s. in het industrieel en economisch krachtveld is op zich zelf reeds een bedenkelijk verschijnsel.

Een inleiding tot een dergelijk camouflageproces, waarin de Duitschers zich ware meesters hebben getoond, kon men trouwens reeds bespeuren in stappen, welke reeds vroeger zijn ondernomen, om de Deutsche industrie een tijdelijk onderdak te verschaffen bij ideologisch verwante staten, en anderszins door het in veiligheid brengen zoowel van plannen en patenten als van de kopstukken der sleutelindustrieën.

Voor zoover dit alles nu reeds twijfel uitdrukt aan de doelmatigheid en de preventieve kracht van het toezicht, dat de geallieerden op Duitschland zullen houden, zouden wij willen wijzen op de frappante successen, welke in Frankrijk, België, Nederland en Noorwegen, en in het bijzonder in Denemarken onder het meest straffe Deutsche toezicht door ondergrondse acties zijn behaald. Overigens moet op zeker moment noodwendig een punt worden bereikt, waarop de waakzaamheid verslapt. Al was het alleen maar om de bijzonder gecompliceerde problemen, waarmee de overwinnende volkeren in eigen land te maken zullen krijgen.

Ook in zuiver economisch opzicht opent „schadevergoeding in goederen” al dadelijk gevaarlijke horizonten. Zij geeft Duitschland de kans als geduchte concurrent zijn reëntree te maken op de wereldmarkt. De snelheid waarmee dat gebeurt zal ongemeen bevorderd worden door de hyper-moderne outillage, waarmee Duitschland bij wederopbouw zijn industrie zal kunnen uitrusten. Natuurlijk zal die industrie te eeniger tijd toch terugkeeren, en het zou dwaas zijn om Europa tot in lengte van jaren de vruchten daarvan te onthouden alleen omdat men Duitschland dit bezit niet gunt. Doch men behoeft de kansen daarop daarom nog niet in de gunstigste positie te plaatsen, zoolang de overwinnende volkeren bij de saneering van hun economie zelf niet een voorsprong hebben verkregen. Ook contrôle op de Deutsche industrie via aandelenbezit of het stelsel van claims, om schadevergoeding in goederen te garandeeren, lijkt niet afdoend, en is bovendien om de menigvuldigheid van daarvoor in aanmerking komende industrieën erg ingewikkeld.

Voorts zal verplichting tot het leveren van Deutsche arbeidskrachten voor den wederopbouw van meer nut zijn voor Rusland en Frankrijk, waar men altijd wel vreemde arbeiders kan gebruiken, dan voor Neder-

land, dat straks waarschijnlijk zelf met een overschot aan arbeiders zal zitten, voor zóover die niet voor den wederopbouw kunnen worden ingeschakeld.

Overigens is reeds van regeeringszijde betoogd, dat men slechts in bepaalde gevallen voorstander is van het tewerkstellen van Deutsche arbeiders in Nederland. Al deze overwegingen, waarbij uiteraard nog vele detailkwesties te voegen zijn, moeten tenslotte tot de bevinding leiden, dat er onder de huidige volkenrechtelijke verhoudingen maar één wijze van schadevergoeding is, die inderdaad en meer in het bijzonder met betrekking tot onze positie, aan haar doel kan beantwoorden. *Dat is: Schadevergoeding door afstand van grondgebied, en meer speciaal met het beginsel, welke modificaties dit beginsel straks in de praktijk ook kan mogelijk maken, dat dit gebied zonder de Deutsche bevolking worde opgeleverd!*

Waarom annexatie??

Het meest in het oog springende voordeel van een dergelijke compensatie is, dat ze met een Duitsch woord „einmalig” zal zijn. Hier geen ingewikkelde en langdurige procedures, geen gemanipuleer met financieele en andere foefjes, maar een DAAD, die onmiddellijk en afdoend uitdrukking kan vinden, en voor beide partijen de mogelijkheid opent, met het oog op de ingewikkelde economische verhoudingen na den oorlog, dadelijk te geraken tot normale, niet door verplichtingen op langen termijn vertroebelde betrekkingen.

Ook het volksbewustzijn kan door een dergelijken vorm van compensatie ten volle in zijn eisch tot rechtvaardigheid bevredigd worden. Het moge misschien primitief klinken, maar een leus als „GROND TEGEN GROND!” zal niet nalaten indruk te maken, want het was de dierbre Nederlandsche grond welke welbewust door den indringer werd vertrapt!

Afgezien van deze gevoelsoverwegingen, welke wij niet in de eerste plaats zouden willen laten meespreken, is schadevergoeding door overdracht van onverwoestbaren grond ook zuiver economisch bezien een uitstekende garantie. Het bezit van grond is voor een Staat conditio sine qua non tot machtsvorming. Evenals verwoesting van grondgebied het meest radicale middel is om de ontwikkeling, zelfs het voortbestaan van een Staat te dwarsboomen.

Ethisch en humanistisch van aanleg als de Nederlander is, wat men met het oog op zijn inzicht in staatkundige verhoudingen in dit speciale geval evengoed kortzichtigheid, onontwikkeldheid zou kunnen noemen om zich zijn positie in het Europeesche bestel in te denken, zal hij alvorens de practische kant van het probleem te bezien, zich eerst wil-

len afvragen, of hij met het accepteren van vreemden grond zich niet overlevert aan zulke immoreele practijken als „imperialisme” en „machtspolitiek”. In het algemeen; zich zal storten in avonturen en rooftochten, welke hij door zijn deelname aan den strijd tegen Duitschland, samen met de verbonden mogendheden heeft willen brandmerken en verdelgen.

Het moet ons van het hart, dat dit „ethisch motif” in veel gevallen dekmantel is voor zijn beduchtheid, dat men hem op langen of korten termijn zijn stoutmoedigheid betaald zal kunnen zetten. Hij vergeet daarbij — omdat hij nog te veel denkt in het knusse raam van onze oude neutraliteitspolitiek — dat hij straks wel verplicht zal zijn in breeder verband aan het Europeesche leven deel te nemen. Maar hierop komen wij zoo aanstonds terug.

Wat de ethische bezwaren tegen annexatie van Duitsch grondgebied betreft, men zal hier duidelijk onderscheid moeten maken tusschen de actieve daad van annexeren om zuiver machtspolitieke redenen, en een door de geallieerden te sanctioneeren overdracht van grondgebied *bij wijze van schadevergoeding*, of wanneer men dit woord liever niet wil gebruiken, bij wijze van tijdelijke of permanente leening om ons voortbestaan als natie te verzekeren. Zooals jhr. mr. C. M. O. van Nispen tot Sevenaer in zijn annexatiestudie: Geen inpalming, wel inlijving van Duitsch gebied? betoogt, is de moreele rechtvaardiging van onze eisch tot annexatie van grondgebied ten volle voorhanden. Duitschland schond zonder eenig recht, met verbreking van alle in 1939 afgelegde plechtige verklaringen, onze rechten als soevereinen staat, en voegde daaraan ten onzen koste toe „eindelooze schendingen van alle wetten der menselijkheid.” In verhouding dan ook tot den omvang van aan ons toegebracht nadeel is het verkrijgen van compensatie door middel van annexatie juridisch en ethisch ten volle gerechtvaardigd. Of in den gedachtengang van jhr. mr. C. M. O. van Nispen tot Sevenaer (t.a.p.): „Inderdaad, eischen van vijandelijk territoir als waarborg tegen herhaling, of om de verkregen of te verkrijgen vergoeding te verzekeren en om het den vijand onmogelijk te maken zich door een revancheoorlog van zijn schuldpligtigheid te bevrijden of anderszins zich te wreken over de gevolgen van den verloren oorlog, m.a.w. als middel van consolidatie van de gevolgen van den rechtvaardigen oorlog, kan een daad van wijs beleid zijn, een plicht van den overwinnenden staat.” (blz. 23 e.v.)

Op gevaar van onbescheidenheid verdacht te worden, wagen wij het te betoogen, dat Europa ook levendig geïnteresseerd moet zijn bij de onbelemmerde ontplooiing van een zoo vreedzame en cultureel hoogstaande, en in haar wezen zoo weinig tot imperialisme geneigde natie als de Nederlandsche. Een groot en sterk en door de beste tradities

van zijn rechtzinnigen en humanistischen aard bestierd Nederland, kan voor den Europeeschen vrede, samen met andere volken, een belangrijke garant worden.

Politiek en strategisch belang van annexatie.

De kans is zeker niet denkbeeldig, en daarmee zou het plan tot annexatie van Duitsch grondgebied in een geheel nieuw licht komen, dat de geallieerden, afgezien van iedere schadeoverweging, voorstanders zullen zijn van aanhechting van Duitsch aan Nederlandsch grondgebied om militaire, strategische- en mogelijk ook economische motieven. Vanzelfsprekend zou de annexatie daarmee ten deele onttrokken worden aan de Nederlandsche belangensfeer en geplaatst in een breeder, een Europeesch verband.

Deze mogelijkheid overwegende komt men vanzelf tot de bevinding, dat, wat als „schadekwestie” een zuiver Nederlandsche aangelegenheid is, ook door ons gezien en beoordeeld kan worden in een universeeler verband, waarbij dan onmiddellijk onze toekomstige positie in het Europeesche statenverband ter sprake komt.

Kennelijk alleen als schadekwestie werd de mogelijkheid tot annexatie van Duitsch grondgebied aangeraakt door onzen minister van Buitenlandsche Zaken, Mr. E. N. van Kleffens, in zijn, begin November 1944 gedateerde nota aan de bondgenooten. Reeds vroeger had Minister van Kleffens een suggestie gedaan in die richting in een van zijn hand in het Amerikaansche tijdschrift „Foreign Affairs” verschenen artikel. Minister Attlee heeft de Nederlandsche aanspraken in een rede in het Lagerhuis daarna warm ondersteund, en ofschoon daaromtrent niets officieels is medegedeeld — schijnt de kwestie ook ter sprake te zijn gebracht op de Big Three conferentie op de Krim.

Vagelijk zinspeelt het slotcommuniqué van de conferentie van Potsdam, na bespreking en vaststelling van de schulddelging aan de Sovjet-Unie, op de rechten op compensatie van de bondgenooten in den passus: „De herstelbetalingen der Ver. Staten, Groot-Brittannië en de andere landen, die recht hebben op herstelbetalingen, zullen voldaan worden uit de Westelijke zônes en uit de buitenlandsche activa.” Vooralsnog moeten we afwachten, wat hier met voldoening uit Westelijke zônes en buitenlandsche activa bedoeld wordt. *)

Zonder twijfel zal het belang, dat Nederland bij annexatie van Duitsch grondgebied heeft, op politieke en strategische gronden meer verweven zijn met onze staatkundige toekomst dan annexatie louter bij wijze van schadevergoeding. Een annexatie in een dergelijken vorm zal, alleen reeds omdat zij mede door de geallieerden om *veiligheidsoverwegingen* als schakel in een West-Europeesch veiligheidsstelsel, in stand gehouden zal worden, onze positie als mogendheid ongemeen kunnen verster-

*) Intusschen heeft de Nederlandsche regeering in een nota aan de bondgenooten zich opnieuw het recht voorbehouden aanspraak te maken op Pruisisch grondgebied.

ken. Alleen zij, die huiverig zijn voor de aanvaarding en de verantwoordelijkheid van een nieuwe en een grootsche taak in het Europeesche bestel, en deswege blind willen zijn voor de groote ontplooiingskansen welke hierin schuilen voor de reeds lang beklemde vitaliteit van het Nederlandsche volk, zullen ten opzichte van deze ongedachte perspectieven sceptisch staan. Het mag overigens duidelijk zijn, dat annexatie uit dezen hoofde, automatisch ook het vergeldingsargument kan bevredigen, al bekleedt het politiek en strategisch argument een voornamer positie.

Er zijn vele redenen aan te voeren, welke annexatie, wanneer deze ten slotte ook om militair-strategische redenen geboden mocht zijn, aanlokkelijk maken. In de eerste plaats geldt dit met betrekking tot onze huidige positie in het Europeesche verband. Voor zoover onze neutraliteitspolitiek niet reeds door de feiten en in het algemeen door de ontwikkeling van de krachtsverhoudingen in dezen oorlog is te niet gedaan, is het nu toch wel voor iedereen duidelijk, dat we straks als volksgemeenschap niet in zelfgenoegzaamheid zullen mogen volharden. We zullen dat trouwens ook niet meer kunnen, omdat we, wat het Westen betreft, tesamen met andere naties een plaats zullen moeten bekleeden in een veiligheidsstelsel, dat den vrede zal moeten waarborgen. Onze deelname aan den gemeenschappelijken strijd, waarin heel onze volkskracht is ingezet, kan de ontwikkeling van ons volksbewustzijn in die richting overigens alleen maar bevorderd hebben.

Ook voor eigen veiligheid zijn er voor Nederland dwingende redenen, om een niet alleen innerlijk gezonde, maar ook uiterlijk krachtige mogendheid te worden. We zullen meer dan vroeger voor onze eigen belangen moeten instaan. Een passief instrument als de volstrekte neutraliteit zal niet meer toereikend zijn om onze veiligheid te waarborgen. Het verloop van dezen oorlog, en meer speciaal dat van den strijd op Nederlandschen bodem heeft afdoend bewezen hoe ongunstig wij gesitueerd zijn voor een doelmatige verdediging. Een snel offensief kan een aanvaller binnen enkele etmalen tot in het hart van het land brengen. Iedere verdragings-tendenz zal voor ons dichtbevolkte land — zooals in den strijd boven de rivieren gebleken is — gruwelijke gevolgen hebben. In een klein land, waar de verbindingslijnen dicht op elkaar liggen is de kwetsbaarheid uiteraard veel grooter dan in een groot gebied, waar men meer speling heeft.

Wanneer ons territorium meer diepte heeft, wanneer wij dus over meer grondgebied beschikken, zullen wij ook militair sterker staan. Anderzijds is het bezit van grond (i.c. meer grond) op zichzelf een factor tot macht zoowel politieke als militaire. We zullen er door ontslagen worden van de smartelijke verplichting een gedeelte van ons volk naar den vreemde te emigreeren. We zullen onze bevolkingsoverschotten kunnen

loozen, ons taalgebied vergrooten, nieuwe bestaansbronnen aanboren en uiteindelijk als mogendheid meer respect kunnen afdwingen.

Het is niet noodig in den breede uit te weiden over de voordeelen welke annexatie ons reeds louter economisch zal verschaffen. Zij spreken voor zichzelf. Zij, die het nuttig effect van deze voordeelen willen betwisten met de bewering, dat het te annexeeren gebied eerst na vele opofferingen, na groot en kostbaar tijdsverloop in een stelsel van nationale economie kan worden ingevoegd, zij gewezen op de uitstekende en snelle resultaten, welke wij vroeger als kolonisators mochten bereiken in gebieden waar wij niets aantroffen, dat met onze wezenzaard overeenstemde. Dit ter vergelijking met de voor annexatie in aanmerking komende gebieden langs de Oostgrens, waar wij b.v. taalkundig reeds vele aanknopingspunten met ons volk zullen vinden.

Deze manier van kolonisatie is ook als technische procedure voor ons wel de gemakkelijkste die er gevonden kan worden. Wanneer men haar vergelijkt met bekende evacuaties van volksgroepen in de geschiedenis, zooals b.v. die tusschen Griekenland en Turkije, die wel als het klassieke voorbeeld van uitvoerbaarheid en uiteindelijk succes van de georganiseerde vrijwillige volksverhuizing mag gelden, dan lijken ook voor ons de moeilijkheden niet onoverkoombaar. Wij gaan hier van het standpunt uit, dat het te annexeeren gebied in beginsel zonder Deutsche bevolking zal worden opgeleverd.

Er zal overigens wel niemand gevonden worden die doof zal zijn voor de overweging, dat wanneer er thans geëmigreerd of geëvacueerd moet worden, dat beter de Duitschers kunnen doen dan de Nederlanders. Voor hen die snel vergeten zij hier even pro memorie aan toegevoegd, dat de Duitschers een deel van ons volk een groot bestaan als Oostboeren hadden toegedacht, terwijl het achterblijvende volk zich had kunnen voorbereiden op de illustere betrekking van groenteboer voor het Derde Rijk!

Het wil ons voorkomen, dat het belangrijkste motief tot annexatie ten slotte gelegen is, in de voorbehoedende kracht welke door de vergroting van ons grondgebied, en daarmee door de verbetering van onze defensiemiddelen, tegen iedere Deutsche agressie en Lebensraumbacil gericht is, terwijl anderszins door het doelmatig gehanteerd annexatiemes het Pruisische machtsblok tot ongevaarlijke proporties kan worden versnipperd.

Vrees voor revanche is ijdel

Er zijn vele lieden, die alleen reeds op den klank van het woord „annexatie” verbleeken, zoozeer is hun door den Duitschen indringer ingeprent, dat ze niets zijn zonder Duitschland, en dat ze ook nooit iets kunnen worden, tenzij met toestemming van Duitschland. Zij vree-

zen geen nacht meer te kunnen slapen, wanneer zij de zekerheid zullen hebben, dat de grenspalen van hun land den stouten stap naar het Oosten hebben gedaan. Annexatie, dat is de inhoud van hun nachtmerrie, zal een eeuwig motief blijven tot revanche. Vandaag of morgen zal zij het zwaard der Teutoonsche horden opnieuw over ons afroepen.

Men kan het denkbeeld der annexatie behalve passief echter ook zien als een activeerende kracht in ons staatsleven. In stede van voortdurend beducht te zijn voor iets wat ons opnieuw kan overkomen, kunnen wij ook de middelen en de voorwaarden scheppen, om bij voorbaat te verhinderen, dat dit erge zal *kunnen* terugkeeren. Een dergelijke opvatting zal beter passen in de sfeer van het realisme, dat na den oorlog zonder twijfel de staatsbetrekkingen zal kenmerken. Dan zal het er meer dan ooit op aan komen, wat men *is*, en welke kracht men kan vertegenwoordigen in het Europeesche bestel. Een dergelijke opvatting getuigt ook van meer zelfrespect, en is in stede van afwachtend, mede toekomstschepend.

Het is een simpele rekensom, dat wij krachtiger kunnen zijn, naarmate wij meer grond bezitten. Dat wij naar evenredigheid ook meer aanspraken op ons koloniaal bezit kunnen laten gelden, wanneer onze positie in Europa meer in overeenstemming is met de uitgestrektheid van onze beide Indiën. Het was de onlangs ontslapen Lloyd George die Nederland en Portugal eens noemde als voorbeelden van onevenredige verdeling der koloniën over de mogendheden. Het was in de dagen, toen Duitschlands koloniale aanspraken nog eenigen weerklank konden vinden in Engeland. Wie zegt ons, dat vandaag of morgen dit motief in anderen vorm, in het groeiproces van nieuwe groepeerings in de wereld, niet opnieuw in de een of andere toespraak te beluisteren zal zijn?

Wij kunnen dat voorkomen, wanneer wij onze missie ter hand durven nemen. Wanneer wij datgene durven zijn, waartoe onze vitaliteit en cultureele vermogens ons voorbeschikken. Wanneer wij meer inhoud aan ons nationaal bewustzijn durven geven door ons positief te bezinnen op onze positie in Europa, behalve op die ontelbare en zwaarwichtige interne beslommeringen waardoor ons volksleven tot op heden werd geboeid, kortom wanneer wij behalve cultureel ook geografisch en materieel *méer* durven zijn.

De kans op revanche wordt overigens eerder bevorderd dan verminderd door gebrek aan voldoende nationale weerbaarheid. Zoodra Duitschland is teruggetreden in de rangorde der naties komt onmiddellijk het revanchegevoel in werking. Het revanchegevoel is in Duitschland een en hetzelfde als de nationale herlevingsgedachte. Hoe onze positie ook zal zijn, wij zouden er mee te maken krijgen. Des te gewichtiger daarom ons daartegen te wapenen door zelf sterk te zijn.

Ook op andere gronden snijdt de revanchevrees als argument om annexatie van de hand te wijzen geen hout. In dit stadium van de ontwikkeling der mogendheden wordt een oorlog alleen nog maar gevoerd om macht. Revanche in den zin van aan een ander iets betaald zetten heeft als oorlogsdoel op zichzelf geen enkele beteekenis. En een strijd om de macht zal altijd uitgevochten worden daar waar macht te verkrijgen is, dus voor Duitschland aan de kust van de Noordzee, zoodat het Nederlandsche Volk, ook al hadde het nimmer iets slechts over de Duitschers gedacht, toch weer de dupe zou worden.

Onze positie zal — hoe dan ook — met een naar herleving strevend Duitschland naast de deur kwetsbaar blijven. Tenzij wij willen inzien, dat wij de nadeelen van onze geografische ligging zoo niet opheffen toch in ieder geval kunnen verminderen door de afronding en uitdieping van de meest kwetsbare plaatsen aan onze Oostgrens, — hetgeen ook ons potentieel aan menschen en materiaal uiteindelijk ten goede zal komen. Ten overvloede, wanneer wij voorstanders zijn van annexatie zonder Deutsche bevolking, vermijden wij den steen des aanstoots van het minderhedenvraagstuk als oorlogsmotief. Soepel uitvoerbaar met de perfecte technische middelen van dezen tijd kan evacuatie van de Deutsche bevolking, aan de annexatieproecedure het karakter geven van een zakelijke overeenkomst, waarmee de kous ineens af is.

Overigens zijn Eupen en Malmédy, Elzas en Lotharingen daar om te bewijzen, dat een oorlog niet gevoerd wordt om een detailprobleem als een minderhedenkwestie, doch om veel belangrijker doelen. Als „casus belli” heeft het minderhedenvraagstuk in de geschiedenis nimmer een rol van beteekenis gespeeld. Duitschlands streven, aan den vooravond van wereldoorlog nummer twee, om „verdrukte” Deutsche volksdeelen in het Groot-Germaansche Rijk op te nemen, tot welk doel alle apparaten der propaganda en tenslotte de complete oorlogsmachine werden ingeschakeld, waarbij het Derde Rijk de wereld een rad voor de oogen trachtte te draaien met het „nationaliteiten” beginsel, was op zichzelf geen doel van de Deutsche staatkunde, doch inleiding en voorbereiding tot de groote dageraad van het Pruisische imperialisme.

Annexatie zónder Deutsche bevolking

Minister Van Kleffens heeft in zijn bovengenoemde nota aan de bondgenooten een voorbehoud gemaakt ten aanzien van „tijdelijke of blijvende” annexatie van Duitsch grondgebied. Iets positiever drukte hij zich reeds uit op een persconferentie te Ottawa, waar hij vertoefde op doorreis naar San Francisco. Wij geven de tekst van het desbetreffende Anep-Aneta-bericht, gedateerd Ottawa, 16 April 1945; „Dr. van Kleffens legde er den nadruk op, dat de Nederlandsche Regeering zich

het recht voorbehoudt een stuk Duitsch grondgebied *in bezit te blijven houden*. . . . .”

Dat de Nederlandsche regeering zelf overtuigd is van de wenschelijkheid om tot annexatie te geraken, moge blijken uit de eerste alinea van genoemd bericht, die als volgt luidt: „Indien het Nederlandsche Volk na den oorlog besluiten zou Duitsch grondgebied ter vergoeding voor geïnuundeerde deelen van Nederland te eischen, dan zal de Nederlandsche regeering, die de huidige zal vervangen wanneer de zetel der regeering naar Nederland wordt verplaatst, de bijzonderheden van een dergelijke annexatie uitwerken.”

Op een persconferentie te San Francisco zeide Minister van Kleffens, dat het misschien noodig zal zijn om Duitsch gebied te annexeren, ten einde in de toekomst voldoende voedsel voor de Nederlandsche bevolking te waarborgen. Ook bij andere gelegenheden heeft minister van Kleffens hierop gezinspeeld.

Wanneer men het eens is over het beginsel tot annexatie, dan springt het practisch belang van *blijvende* annexatie onmiddellijk in het oog. Het zal uiterst bezwaarlijk zijn terug te keeren tot de oude toestanden, wanneer het technisch proces der annexatie in al zijn details is uitgevoerd, en het leven zich gaat instellen op cultiveering en gebruik van de nieuw verworven gronden. Het vooruitzicht van een annexatie, die slechts van tijdelijken duur is, en meer bedoeld is als een overgangstoestand, moet overigens weinig aantrekkelijk zijn voor hen die als pioniers naar het nieuwe land zullen gaan om zich daar een bestaan te scheppen. Zij zullen, en terecht, er op willen staan, dat zij mogen behouden, wat zij met veel inspanning tot stand hebben gebracht.

Het kan overigens slechts van wijs beleid getuigen, wanneer men alleen de krachtigste en ook de karaktervolste elementen voor uitzending in aanmerking laat komen. Een nauwkeurige selectie zal vereischt zijn. Tenslotte trekken hier geen pioniers naar een land van belofte om hun geluk te beproeven, maar *Nederlanders* wier taak het zal zijn de bijzondere, onvervreemdbare eigenschappen van den Nederlandschen aard voor langen tijd te vestigen.

Behalve juiste keuze van te annexeren gebieden is een afdoende regeling van de bevolkingskwestie van vitaal belang voor het succes van een annexatie.

Reeds minister van Kleffens was er van overtuigd, dat een door ons te bedingen annexatie, gepaard moet gaan met „afvoer van de Duitsche bevolking”, zooals in de nota van November 1944 wordt gezegd. Het is in het algemeen ongewenscht om vreemde volksgroepen in het staatsverband op te nemen. Om redenen van intern bestuur en beleid is het noodig onze volksgemeenschap zooveel mogelijk intact te houden. Wanneer men er eenigszins buiten kan moet men het minderhedenvraagstuk

vermijden. Ook voor de Duitschers zal dit de beste oplossing zijn. Zij lopen nu niet de kans een „verdrukt” volk te worden zooals de Sudetenduitschers!

In het gebied langs onze Oostgrens liggen weinig groote steden. Die er waren zijn door het oorlogsbedrijf weggevaagd, zoodat ze voor de eerstvolgende jaren toch geen Duitschers kunnen herbergen. De plattelandsbevolking is hier schaars. Voor een land als Duitschland, dat zooveel routine heeft in het evacueeren en ontwortelen van andere volken en dit proces ook meermalen op de eigen bevolking heeft toegepast (b.v. Tirol), en dat door onmetelijke verliezen aan eigen menschenlevens veel aan bevolkingsdichtheid moet hebben verloren, moet het vraagstuk van het opnemen van zijn bevolking aan onze Oostgrens niet onoplosbaar zijn.

Onder bepaalde omstandigheden, en wanneer men de volstrekte zekerheid had, dat het Nederlandsche volkseigen er mee gebaat ware, maar ook dan alleen, zou men kunnen overwegen, om Duitschers de kans te geven, na een proeftijd, waarin niet de minste twijfel is gebleken, het Nederlanderschap te aanvaarden. Wanneer dit dan nog elementen zouden zijn aan Nederlanders geparenteerd, zou dit proces des te meer kans van slagen hebben. Maar men zal wel beducht moeten zijn, dat men hiermede het paard van Troje niet in huis haalt, zooals wij reeds eerder deden door de critieklooze gastvrijheid, welke wij in het verleden aan alle mogelijke vreemde elementen hebben bewezen.

De taal en volkenkundige relaties, welke wij met onze meest nabije Duitsche bureu bezitten, vooral in het gebied van den Nederrijn, in het oude hertogdom Kleef en met Opper-Gelder, verder in Bentheim en Lingen, dat tot 1702 aan de Oranjes behoorde, kunnen slechts bevorderlijk zijn voor een snelle assimilatie.

Men diene zich echter te bevrijden van het denkbeeld, dat een annexatie om historische en volkenkundige argumenten op zich zelf geschikt motief genoeg is om aanhechting van Duitsch aan Nederlandsch grondgebied te bepleiten. Wanneer wij voorstanders zijn van dit laatste is dat niet in het minst omdat wij het materiele bestaan van Nederland met de uitvoering van deze plannen onverbrekkelijk verbonden achten, en niet omdat wij van de omstandigheden willen profiteeren, en wenschen, die overigens niet in ons volksbewustzijn hebben geleefd, tot voorwerp willen maken van nationale herlevingsleuzen. Daarmee zouden we ons volkskarakter en de deugden die mede vormend zijn geweest voor ons vrijheids en zelfstandigheidsgevoel alleen maar geweld aan doen.

In stede van verbonden aan allerlei nationalistische sentimenten is het annexatieprobleem voor ons een hoogst nuchtere en zakelijke aangelegenheid, waarin het Nederlandsche volk zonder twijfel met een koel hoofd, doch met begrip voor zijn eigen benarde positie zal willen oor-

deelen. Op momenten, waarop de noodklok luidt van het nationale „to be or not to be” moet een realistisch volk als het onze, dat in het verleden reeds zulke groote dingen heeft gepresteerd teneinde met beide voeten in den dierbren vaderlandschen bodem te blijven staan, bereid zijn „groote kwalen” te bestrijden met „groote maatregelen”.

Plan van annexatie

De practische verwezenlijking van het annexatieplan is tenslotte een taak voor deskundigen. Zij zullen het best kunnen bepalen, waar onze nieuwe Oostgrens zal kunnen liggen, in de eerste plaats rekening houdend met het prevaleerend strategisch en politiek belang, en daarna met economische en historisch-taalkundige overwegingen.

Het aantal politieke geografen, dat zich reeds in brochurevorm of in het beperkte bestek van krantenartikelen bezig hield met ontwerpen van een nieuwe Oostelijke grenslijn, is legio.

Het is niet onze bedoeling deze „embarras du choix” uit te breiden met nog weer een nieuw plan, want dit geschrift wil slechts belangstelling wekken voor het *beginsel*, dat annexatie voor ons volksbestaan noodzakelijk en gewenscht is.

In menig opzicht dekken vele plannen elkaar trouwens. En dat geldt zeer zeker voor wat de erkenning betreft, dat tot de aan te hechten gebieden in de eerste plaats de vruchtbare landbouwstreken moeten behooren, welke in Oost Friesland en in het land van Munster zijn gelegen. Wanneer van het beginsel uitgegaan wordt, dat compensatie gegeven moet worden voor geïndeerde Nederlandsch landstreken, komen daarvoor vanzelfsprekend eerst in aanmerking de vruchtbare gronden, welke een natuurlijke aansluiting bieden aan ons grondgebied. Al kunnen deze gebieden, wat vruchtbaarheidsgehalte betreft, niet halen bij de geïndeerde kleigronden, zoo is de eene vogel in de hand van een stuk cultuurgrond toch altijd te verkiezen boven tien vogels van problematische betalingen in den vorm van geld of ruilgoederen. Vele jonge boeren, die thans, wegens gebrek aan mogelijkheden afdwalen naar maatschappelijke beroepen, waarin zij hun eigenschappen niet kunnen ontplooiën, kunnen zich hier op een eigen boerderij een bestaan scheppen. Zij treden dan tevens op als de kiemdragers en de behoeders van Nederlandsche karaktertrekken. Een vertegenwoordiging, waaraan men op deze voorpost van ons territoire — zooals wij reeds betoogden — hooge eischen zal moeten stellen.

Toch lijkt het van groot belang, en onmiddellijk verbonden met onze nationale potentie, dat onze aanspraken ook gericht zullen zijn op het gebied rond Aken. Ons Limburgsch mijngebied vindt zijn natuurlijke voortzetting in deze streek. Behalve kolen wordt hier ook ijzer en zink

aangetroffen, grondstoffen die onontbeerlijk zijn voor zware industrie en tenslotte voor militaire weerbaarheid. Een noodzakelijkheid die duidelijk geïllustreerd wordt door de opmerking in de brochure, welke minister van Kleffens over Mei 1940 schreef, n.l. dat wij in de ure des gevaars door het ontbreken van een eigen oorlogsindustrie afhankelijk waren van het buitenland. Juist omdat de strategische en politieke positie van ons land na den oorlog bij annexatie in de eerste plaats aan de orde zal zijn, kan men bij de gebiedskeuze niet zorgvuldig genoeg te werk gaan.

Tenslotte is het annexatieprobleem niet uitsluitend een probleem van ons zelf, maar ook van West-Europa. De uitvoering van de annexatie raakt onmiddellijk kwesties welke verband houden met de positie van de andere staten in West-Europa. Omgekeerd zal b.v. de Fransche Rijnpolitiek, wanneer zij uitgelegd moet worden zooals de Gaulle ze heeft voorgedragen, van invloed kunnen zijn op onze plaats in het Westen. Uit meer dan één uitlating is reeds gebleken, dat Franschen er verstrekkende politieke wenschdroomen op na houden. Bij een zekere gelegenheid sprak de Gaulle zelfs over den Rijn als over een Fransche „avenue”.

Al zijn wij op het oogenblik ook uitstekende vrienden met de Franschen, dan wil dit nog niet zeggen, dat we in ruil voor het Duitsche, een Fransch imperialisme, zij het in heel wat humaner gedaante, naast de deur willen krijgen. Voor ons ligt hier weer een aanwijzing, dat ook wij onze belangen zullen moeten behartigen aan de periferie van ons grondgebied. Te gelegener tijd namelijk zou in de moderne politieke stroomingen in het Westen ook de Fransche herlevingsgedachte ons tot een aansporing kunnen worden om met onze annexatiewensen niet te lang te dralen. Tevens zal bij de definitieve vaststelling van onze annexatie wenschen rekening gehouden moeten worden met de Belgische plannen, voor wat het Zuidelijk deel van het te annexeren gebied betreft. Ofschoon het Belgische Rijncomité in beginsel geen voorstander is van annexatie, heeft dit comité toch ook een eventueel te annexeren zône op het oog voor het geval Nederland en Frankrijk tot annexatie zouden overgaan. In aanmerking komt — volgens een door Z. H. de Prins de Merode, voorzitter van het comité, te Brussel gehouden rede, een zône van ongeveer 7000 vierkante mijlen, gelegen boven den Moezel en ten W. van den Rijn, en in het N. begrensd door een lijn die door Viersen loopt.

Wat de Belgen hier „in aanmerking” zullen laten komen beteekent in nuchtere woorden dit, dat Limburg tot boven Roermond door Belgische annexatie zou worden ingeklemd. Een omsingeling, welke wij nimmer mogen toelaten! Uit dit alles, uit de zelfstandigheid, waarmee elk land voor zich werkt aan zijn eigen annexatieverlanglijstje, blijkt de urgen-

tie om op internationalen grondslag te geraken tot coördinatie der diverse annexatieplannen. Dit moet o.m. geschieden door een technisch en psychologisch gedegen voorlichting omtrent onze wenschen in het buitenland.

Niet alleen bij onze Zuiderburen, maar meer nog door het vestigen van een juist begrip omtrent onze nooden bij de volken, die mede over annexatie moeten beslissen, dus in Engeland en Amerika.

Een groote nationale taak

Uit dit alles moge mede blijken, dat Nederland straks een eigen opgaaft te vervullen heeft in Europa. Wij zullen daartoe het best in de gelegenheid zijn, wanneer wij de posities durven innemen die de meest natuurlijke aansluiting bieden aan onze ontwikkelingsmogelijkheden. Zouden wij die kans — op dit critieke oogenblik — om allerlei redenen niet willen benutten, dan is het niet denkbeeldig, dat wij voor jaren op komst met onze geruïneerde welvaart, onze gehavende volkskracht en kaduke machtsmiddelen, onze voor export voorloopig ongeschikte havens en onze ondergelopen polders, met een zeer ondergeschikte positie genoeg zullen moeten nemen. Wij zullen dan te kampen krijgen met een groeiende nationale onvoldaanheid. De kloof tusschen onze vitaliteit, onze kundigheden en het tekort aan ontplooiingskansen zal psychische spanningen in het leven roepen, welke niet zullen nalaten haar stempel te drukken op het toch reeds uiterst gecompliceerde en moeilijke proces van den wederopbouw.

De groote en zoo voortreffelijk in ons nationale karakter passende opgave om als kolonisators een nieuw gebied te winnen, zal anderzijds nieuwe vaart en nieuwe spankracht kunnen geven aan ons te veel op kleine en onbeduidende problemen gespitt volksbestaan. Het nationaal élan zal een nieuwen inhoud, een frisscher rythme en een waarlijk geschiedenis scheppende doel telling kunnen krijgen.

Ons lot zal in eigen hand berusten, en onze vrijheidszucht zal, na over ons bestaan in een pyrrhusoverwinning beslist te hebben, ook voor de schepping van onze toekomst een groote en voorname taak kunnen ontvangen. De vrijheidszucht, waarover Potgieter dichtte:

Dier Holland! dat ik liefhebbe om de glorie,
Uws harten beê, terwijl op veld en vloed
De vrijheidszucht den weg wees ter victorie.

